

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 6.0. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление 6.1. „Растениевъдство“, научна специалност „Овощарство“.

Тема и автор на дисертационния труд: „Комплексно агроботанично проучване на сортове и елители от праскови и нектарини“ разработен от Сашка Кирилова Савчовска.

Член на научното жури: доц. д-р Антон Иванов Йорданов, Аграрен университет – Пловдив, кат. Лозарство и Овощарство, научна специалност „Овощарство“, професионално направление 6.1. Растениевъдство, назначен за член на научното жури със заповед № РД 05-268 / 05.12.2024г. на председателя на ССА.

I. Актуалност на изследвания проблем

Създаването на нови сортове праскови и нектарини е задача, по която се работи във всички страни, където се отглежда тази култура. Основната цел е да се удължи беритбения период чрез създаване на много рано и много късно зреещи сортове. В селекционния процес са еднакво важни както работата по създаването на новите хибриди, така и агроботаничното проучване и оценка на отбраните елители и съпоставката им със съществуващите сортове. В този смисъл намирам темата на дисертационния труд за особено актуална.

II. Цел, задачи и методи на изследване (хипотези на дисертационния труд)

Целта и задачите на дисертационния труд са правилно формулирани. Използваните методи на изследване и статистическа обработка на данните са адекватни на поставените цел и задачи.

III. Визуализация и интерпретация на получените резултати. Използвана литература

В раздел „Резултати и обсъждане“ е направено обстойно изследване на фенологични, растежни, репродуктивни и голям брой биометрични показатели. Не са пропуснати и важни показатели свързани с химичния състав на плодовете. Получените резултати са онагледени с голям брой таблици, фигури, снимки и са интерпретирани

правилно. В списъкът на използваната литература са посочени 216 източника, почти всички на латиница, което показва способността на докторантката да търси и анализира научна информация и да съставя богат литературен преглед.

IV. Приноси на дисертационния труд

На база на проведените изследвания са формулирани обосновани изводи. Посочени са два кандидат сорта праскови (слити 7-59 и 91-23), три кандидат сорта нектарини (3-158, 4-168 и 29-31), а също така е извършено комплексно агробιολογично проучване на нови за нашата страна сортове праскови и нектарини. Направени са предложения за бъдеща селекционна работа. Това са приноси с оригинален характер, които приемам и оценявам положително. Правилно са формулирани и научно-приложните и приносите с потвърдителен характер, които също оценявам положително.

V. Оценка на качеството на научните публикации, отразяващи резултатите в дисертацията

Докторантката е представила четири статии във връзка с дисертацията, които са рецензирани, две от тях са публикувани в реферирани издания и две в нереперирани. Тези статии осигуряват на авторката необходимия брой точки за покриване на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“. Представения автореферат обективно показва съдържанието на дисертацията.

VI. Критични бележки, въпроси и препоръки към кандидата

Позволявам си да отправя един въпрос и няколко препоръки към авторката:

Въпрос: Какво показват стойностите 0-16 вляво на фигури 27-30 на стр. 46 (пяма мерни единици)?

Препоръки:

-Правилно да се употребяват термините „клонче“ - едногодишна дървесна с видими пъпки и „клонка“ - по-стара дървесна, по която няма видими пъпки.

- Считам за излишен показателя диаметър на ствола средно за периода 2020-2022г. (табл. 31 – 32), тъй като неговите стойности ежегодно нарастват и би било по-коректно той да се коментира отделно за всяка година, в динамика за периода или стойността му в края на периода.

- По-внимателно да се посочват данните за отрицателните температури през 2020 и 2021 (фиг. 13, на стр. 34), тъй като противоречат на информацията на стр. 104 и данните на фиг. 31 и 32 на стр.106.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на приложените от докторанта различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ССА.

Това ми дава основание да оценя **положително** дисертационния труд и да предложа да се присъди на Сашка Кирилова Савчовска образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 6.0. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление 6.1. „Растениевъдство“, научна специалност „Овощарство“.

Дата: 22.01.2025г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(доц. Любон Йорданов)

STANDPOINT

For PhD thesis elaborated in the higher education field 6.0. Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, professional direction 6.1. Plant Science, scientific speciality "Fruit growing".

Topic and author of the dissertation: "Complex agrobiological study of cultivars and elites of peaches and nectarines". with author Sashka Kirilova Savchovska.

Member of the scientific jury: Assoc. Prof. Anton Ivanov Yordanov PhD, Agricultural University - Plovdiv, department Viticulture and Fruit growing, scientific specialty Fruit growing, professional department 6.1. Plant Science, appointed as a member of the scientific jury by order No. RD 05-268 / 05.12.2024 of the chairman of the Agricultural academy.

I. Relevance of the studied problem

The creation of new cultivars of peaches and nectarines is a task that is being worked on in all countries where this crop is grown. The main goal is to extend the harvest period by creating very early and very late ripening cultivars. In the selection process, both the work on the creation of new hybrids and the agrobiological study and evaluation of the selected elites and their comparison with the existing cultivars are equally important. That is why, I find the topic of the dissertation work to be particularly relevant.

II. Purpose, tasks and research methods (hypotheses of the dissertation)

The aim and objectives of the dissertation are correctly formulated. The methods of research and statistical data processing used are adequate to the set aim and objectives.

III. Visualization and interpretation of the results obtained. Literature used

In the section "Results and Discussion" a comprehensive study of phenological, growth, reproductive and a large number of biometric parameters has been made. Important indicators related to the chemical composition of the fruits have not been omitted. The results obtained are illustrated with a large number of tables, figures, photos and are interpreted correctly. The list of used literature includes 216 sources, almost all in Latin, which shows the ability of the doctoral student to search and analyze scientific information and to compile a rich literature review.

IV. Contributions of the dissertation

Based on the conducted research, substantiated conclusions have been formulated. Two candidate peach cultivars (elite 7-59 and 91-23), three candidate nectarine cultivars (3-158, 4-

168 and 29-31) have been indicated, and a comprehensive agrobiological study of new peach and nectarine cultivars for our country has also been carried out. Proposals for future selection work have been made. These are contributions of an original nature, which I accept and evaluate positively. The scientific-applied and confirmatory contributions, which I also evaluate positively, have also been correctly formulated.

V. Quality evaluation of scientific publications, presenting the dissertation results

The doctoral student has submitted four peer-reviewed articles related to the dissertation, two of which have been published in refereed journals and two in non-refereed journals. These articles provide the author with the necessary number of points to meet the minimum national requirements for the award of the Doctor degree. The submitted abstract objectively reflects the content of the dissertation.

VI. Critical remarks, questions and recommendations to the candidate

I would like to ask the author a question and a few recommendations:

Question: What do the values 0-16 on the left in figures 27-30 on page 46 (no units of measurement) indicate?

Recommendations:

- Please, use correctly the terms "shoot" - one-year-old wood with visible buds and "branch" - older wood on which there are no visible buds.

- I consider the indicator of the average trunk diameter for the period 2020-2022 to be redundant (Tables 31 - 32), since its values increase annually and it would be more correct to comment on it separately for each year, in dynamics for the period or its value at the end of the period.

- More carefully indicate the data on negative temperatures in 2020 and 2021 (Fig. 13, on page 34), since they contradict the information on page 104 and the data in Fig. 31 and 32 on page 106.

CONCLUSION

Based on the applied by the candidate different research methods, correctly performed experiments, precise summaries and conclusions, I accept that the presented dissertation meets the requirements of the Law for development of academic staff in Republic of Bulgaria and the Regulations on terms and conditions for obtaining scientific degrees and taking academic positions in Agricultural academy.

Therefore, I **positively** assess the presented thesis and propose to award Sashka Kirilova Savchovska the educational and scientific degree "Doctor" in the higher education field 6.0. Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, professional direction 6.1. Plant Science, scientific speciality "Fruit growing".

Date: 22.01.2025.

Plovdiv

Member of the scientific jury:

Assoc. Prof. Anton Ivanov Yordanov, PhD